

هفته‌نامه تحولات انرژی (۱۴)

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۲۸۳۲

دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن

اسفندماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۳.....رقابت در جمع‌آوری گازهای همراه نفت عراق.....
- ۷.....تثبیت تولید نفت اعضای اوپک حوزه خلیج فارس.....
- ۸.....گاز وارداتی از ایران برای پاکستان سودآورتر است.....

هفته‌نامه تحولات انرژی (۱۴)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۱۲ فوریه ۲۰۱۳ (۱۳۹۱/۱۱/۲۴))

بازار	قیمت	عنوان
نایمکس	۹۷/۰۳	نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)
بورس دوبی	۱۱۲/۸۷	نفت خام عمان (دلار در بشکه)
بورس لندن	۱۱۸/۱۳	نفت خام برنت (دلار در بشکه)
تک‌محموله	۱۱۸/۴۹	نفت خام برنت موعده‌دار (دلار در بشکه)
تک‌محموله	۱۱۲/۶۶	نفت خام دوبی (دلار در بشکه)
نایمکس	۸۵	نفت حرارتی (سنت در لیتر)
نایمکس	۷۹	بنزین (سنت در لیتر)
نایمکس	۱۱	گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)
هنری هاب		گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)
انگلستان (ICE)	۳۷	گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)

مأخذ: سایت‌های Platt's, NYMEX, ICE DME, and Bloomberg

قیمت روزانه سبب اوپک (دلار به ازای هر بشکه)

متوسط روزانه سبب اوپک	
قیمت	تاریخ (فوریه ۲۰۱۳)
۱۱۲/۶۸	۵
۱۱۳/۱۰	۶
۱۱۳/۶۷	۷
۱۱۴/۴۴	۸
۱۱۴/۳۶	۱۱

مأخذ: سایت اوپک.

میانگین وزنی قیمت انواع نفت خام صادراتی ایران
از ابتدای ماه فوریه (۱۳۹۱/۱۱/۱۳ - ۱۳۹۱/۱۲/۱۰)

(دلار به ازای هر بشکه)

۱۱۵/۱۱	سبک
۱۱۲/۲۰	سنگین

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران، ۱۳۹۱.

قیمت فرآورده‌های نفتی در بازارهای جهانی طی روز ۱۳ فوریه ۲۰۱۳

(دلار به ازای هر تن)

آمریکا	شمال اروپا	مدیترانه	خلیج فارس	سنگاپور	ژاپن	نوع فرآورده
۱۲۲۵/۵۹	۱۰۹۹/۰۰	۱۱۱۱/۰۰	۱۱۴۱/۶۵	۱۱۶۷/۹۷	۱۱۸۹/۵۵	بنزین سوپر بدون سرب
۱۱۹۵/۶۵	۹۹۸/۰۰	۹۶۴/۵۰	۹۹۴/۷۲	۱۰۳۶/۱۷	۱۰۲۵/۵۰	نفتا
۱۱۲۴/۶۳	۱۰۷۹/۷۵	۱۰۶۸/۷۵	۱۰۸۱/۲۸	۱۰۹۹/۴۴	۱۱۱۰/۱۶	سوخت جت (نفت سفید)
۱۰۰۱/۷۸	۹۹۹/۷۵	۱۰۰۳/۵۰	۹۹۱/۸۲	۱۰۰۹/۷۷	۱۰۳۴/۲۱	نفت گاز
۶۶۰/۶۱	۶۸۳/۷۵	۶۸۲/۲۵	۶۵۰/۸۱	۶۶۵/۴۹	۶۷۷/۸۱	نفت کوره CST۱۸۰
—	۹۰۲/۵۰	۹۵۰/۵۰	۹۳۶/۰۰	—	۹۶۲/۰۰	پروپان
—	۹۳۷/۵۰	۹۳۷/۵۰	۹۳۳/۰۰	—	۹۵۹/۰۰	بوتان

مأخذ: امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران.

قیمت محصولات شیمیایی و پلیمری طی روزهای ۱۳۹۱/۱۱/۲۹ – ۱۳۹۱/۱۱/۲۰

نام محصول	(هزار ریال به ازای هر تن)
متانول	۶,۷۸۶
اسید نیتریک	۲,۸۵۲
پلی‌وینیل کلراید (pvc) S65	۲۵,۴۵۷
پلی‌اتیلن سنگین بادی	۳۶,۸۲۱

مأخذ: شرکت بورس کالای ایران.

رقابت در جمع‌آوری گازهای همراه نفت عراق^۱

مدت‌هاست صنایع پتروشیمی به‌ویژه پتروشیمی‌های خوراک مایع برخلاف پتروشیمی‌های گازی به جد با کمبود خوراک مواجه هستند.

از یکسو گازهای همراه با نفت در خوزستان و دیگر مناطق نفت‌خیز ایران سال‌هاست که سوزانده می‌شوند و در اغلب موارد هیچ پروژه‌ای برای جمع‌آوری آنها تعریف نشده یا بهره‌برداری از پروژه‌های تعریف شده مانند NGL سیری که برای جمع‌آوری گاز همراه میادین نفت دریایی ایران تعریف شده با تأخیر زیادی همراه شده است.

از سوی دیگر نفتا و میعانات گازی به میزان کافی در دسترس پتروشیمی‌ها قرار نمی‌گیرد و اغلب آنها به همین دلیل زیر ظرفیت و در لبه سود و زیان حرکت می‌کنند. واقعیت آن است که علاوه بر تعهدات شرکت ملی نفت برای صادرات میعانات گازی، افزایش نرخ ارز نیز انگیزه‌های شرکت ملی نفت و پالایشگاه‌ها را برای صادرات میعانات و نفتا بیشتر کرده است، به همین دلیل مشکل کمبود خوراک پتروشیمی‌ها جدی‌تر شده است.

بر این اساس این دسته از پتروشیمی‌ها که محصولات با ارزش‌افزوده بالا و زنجیره ارزشی طولانی تولید می‌کنند نیز به استفاده از نفتای عراقی به‌عنوان خوراک تمایل نشان می‌دهند و جایگزینی نفتای عراقی به‌جای نفتای ایرانی در پتروشیمی‌هایی که شرایط موجود را سریع‌تر درک کرده‌اند آغاز شده است.

اگرچه نفتای عراق کیفیت پایین‌تری نسبت به نفتای ایران دارد، اما در مقابل ارزان‌تر است و امکان دسترسی به آن نیز فراهم‌تر است. به همین دلیل پتروشیمی‌های ایرانی ترجیح می‌دهند از نفتای عراقی به‌عنوان خوراک استفاده کنند. گازهای همراه میادین نفتی چنان غنی هستند که در محاورات فنی به بنزین وحشی

مشهور شده‌اند. این سرمایه‌های ملی مدت‌هاست در مشعل دود شده و به هوا فرستاده می‌شوند و آلودگی‌های شدید زیست‌محیطی ایجاد می‌کنند.

در عین حال متأسفانه شرکت ملی نفت ایران به حدی در جمع‌آوری گازهای همراه میادین نفتی تعلل کرده است که اجرای پروژه‌های جمع‌آوری گازهای همراه در بعضی نقاط کشور غیراقتصادی شده است. این درحالی است که مدت‌هاست پتروشیمی‌ها علاقه و آمادگی خود را برای سرمایه‌گذاری در جمع‌آوری گازهای همراه به‌ویژه در منطقه خوزستان اعلام کرده‌اند.

شرکت ملی نفت به علت سودآور بودن جمع‌آوری گازهای همراه تا مدت‌ها مجوز سرمایه‌گذاری در جمع‌آوری گازهای همراه را اعطا نمی‌کرد. در عین حال خود شرکت ملی نفت نیز به دلیل کمبود منابع و اولویت‌گذاری غلط، هیچ پروژه‌ای برای جمع‌آوری گازهایی که به صورت گسترده در مشعل‌های میادین نفتی سوزانده می‌شود تعریف نکرده است.

به‌تازگی پتروشیمی بندر امام که با کمبود جدی خوراک واحدهای NF مواجه است، براساس دستور مستقیم وزیر نفت مجوز سرمایه‌گذاری برای جمع‌آوری گازهای همراه را در قالب طرح NGL3200 دریافت کرده است. پتروشیمی بندر امام فاینانس این پروژه را تأمین می‌کند و احداث آن برعهده قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا قرار گرفته است.

به نظر می‌رسد پتروشیمی‌های ایرانی باز هم درباره تأمین صد درصدی خوراک خود و فعالیت با ظرفیت کامل نگرانی‌هایی دارند و به همین دلیل در این مورد نیز به سراغ عراقی‌ها رفته‌اند.

میادین نفت عراق نیز مانند میادین ایرانی، گازهای همراهی دارند که در حال سوزانده شدن است و به نظر می‌رسد پتروشیمی‌های ایرانی آماده سرمایه‌گذاری برای جمع‌آوری این گازهای با ارزش در عراق هستند.

طرف عراقی هم از پیشنهاد پتروشیمی‌های ایرانی استقبال کرده‌اند و با توجه به ابراز تمایل طرف عراقی، مذاکراتی با حضور مقامات دولتی ایرانی و عراقی و بخش خصوصی در این زمینه شکل گرفته است، اما از سوی دیگر شرکت شل برنامه جامعی برای جمع‌آوری گازهای همراه در مناطقی از عراق ارائه کرده است که از ۵ سال آینده آغاز می‌شود و در این باره قراردادهایی نیز در اختیار دارد.

برنامه شل باعث شد تا در پتروشیمی‌های ایرانی تردیدهایی برای ورود و سرمایه‌گذاری در عرصه جمع‌آوری گازهای همراه در عراق ایجاد شود. چنانکه آنها سرمایه‌گذاری برای بهره‌برداری کوتاه‌مدت از گازهای همراه میادین را به صرفه نمی‌دانند. به همین دلیل برای بررسی ابعاد این مسئله تیم‌های کارشناسی در سطوح مختلف وزارت نفت تشکیل شده است و مذاکرات طرفین نیز در حال پیگیری است.

حال باید دید آیا شرکت ملی نفت ایران می‌تواند شرایط جذاب‌تری برای شرکت‌های ایرانی و پتروشیمی‌ها در زمینه سرمایه‌گذاری در جمع‌آوری گازهای همراه فراهم کنند یا سوختن گازهای همراه میادین ایرانی ادامه خواهد یافت و پتروشیمی‌های ایرانی ترجیح می‌دهند با غول‌های نفتی جهان برای جمع‌آوری گازهای همراه میادین نفتی عراق رقابت کنند.

تثبیت تولید نفت اعضای اوپک حوزه خلیج فارس^۱

مقام‌های اوپک حوزه خلیج فارس معتقدند که کشورهای عضو اوپک حاشیه خلیج فارس هم‌اکنون نیازی به افزایش تولید نفت خام خود ندارند.

به گزارش خبرگزاری داو جونز از امارات، مقام‌های اوپک حوزه خلیج فارس اعلام کردند: اعضای سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) در حاشیه خلیج فارس از جمله عربستان سعودی با وجود رشد قیمت‌های جهانی نفت خام به سطوح بیش از ۱۰۰ دلار برای هر بشکه، دلیلی برای افزایش تولید خود نمی‌بینند.

قیمت‌های جهانی نفت خام از آغاز سال جاری میلادی تاکنون با افزایش همراه بوده و نفت خام شاخص برنت دریای شمال نیز بیشترین افزایش را داشته است. دیگر اعضای اوپک بجز کشورهای اوپکی حوزه خلیج فارس نیز نسبت به رشد قیمت‌های جهانی نفت خام واکنشی نشان نداده‌اند.

یک مقام ارشد اوپکی حوزه خلیج فارس درباره رشد اخیر قیمت‌های جهانی نفت خام گفت: عربستان سعودی و دیگر تولیدکنندگان نفت اوپکی حوزه خلیج فارس درباره رشد اخیر بهای نفت در بازارهای جهانی نگران نیستند.

اعضای اوپک حوزه خلیج فارس آماده پاسخگویی به تقاضای نفت از سوی مشتریان خود هستند و برای برقراری ثبات در بازارهای جهانی تلاش می‌کنند، اما هم‌اکنون نیازی به افزایش تولید نفت خام نیست.

یک مقام اوپکی مطلع از سیاست‌های نفتی عربستان اعلام کرد: ریاض برای دومین ماه پیاپی تولید نفت خام خود در ماه ژانویه را در سطوح روزانه ۹ میلیون

بشکه حفظ کرده است.

تولید نفت خام عربستان سعودی در ژانویه گذشته به ۹ میلیون و ۵۰ هزار بشکه در روز رسید، درحالی که این رقم در ماه دسامبر روزانه ۹ میلیون و ۲۵ هزار بشکه بود. یکی دیگر از مقام‌های اوپک حوزه خلیج فارس اعلام کرد: ما خواهان تثبیت بهای نفت در سطوح ۱۰۰ دلار برای هر بشکه هستیم، زیرا افزایش قیمت‌ها، روند بهبود اقتصادی جهان را کند می‌کند، اما رشد ناگهانی قیمت‌ها در چند روز گذشته دلیلی برای نگرانی نیست.

این مقام تصریح کرد: شرایط عرضه و تقاضای نفت تغییری نکرده است و رشد قیمت‌ها دلیل بنیادی ندارد، بنابراین ما نمی‌توانیم در این باره اقدامی انجام دهیم. عبدالله سالم البدری، دبیرکل اوپک ماه گذشته میلادی اعلام کرده بود: عرضه جهانی نفت خام در سال ۲۰۱۳ شرایط مطلوبی خواهد داشت و افت بهای نفت در سال جاری بعید به نظر می‌رسد.

وی همچنین گفته بود: هم‌اکنون نفت کافی در بازارهای جهانی موجود است و به نظر می‌رسد عرضه جهانی نفت برای پاسخگویی به رشد پیش‌بینی شده برای تقاضای جهانی این ماده در سال جاری مطلوب خواهد بود.

گاز وارداتی از ایران برای پاکستان سودآورتر است^۱

بنابر اعلام یک کارشناس آذری، گاز وارداتی از ایران برای پاکستان نسبت به گاز

وارداتی از ترکمنستان سودآورتر است.

به گزارش خبرگزاری ترند^۱ آذربایجان، دالغا خاتین اوغلو، تحلیلگر و سردبیر بخش اخبار ایران خبرگزاری ترند گفت: تصویب نهایی قرارداد ساخت خط لوله گازی ایران - پاکستان از سوی اسلام‌آباد در روز چهارشنبه (۱۱ بهمن)، گام بلندی در تحقق عرضه گاز ایران به پاکستان به شمار می‌رود که به عقیده من برای پاکستان خرید گاز از ایران به صرفه‌تر است.

این تحلیلگر با بیان اینکه تحویل گاز ایران به پاکستان برای سال ۲۰۱۵ برنامه‌ریزی شده است، افزود: پنج فاز میدان گازی پارس جنوبی ایران (فازهای ۱۲، ۱۵، ۱۶، ۱۷ و ۱۸) ظرف چند سال آینده به بهره‌برداری خواهد رسید.

به گفته وی، حجم اولیه گاز تحویلی ایران به پاکستان ۷/۸ میلیارد مترمکعب در سال تعیین شده که این رقم معادل با تولید یک فاز میدان پارس جنوبی است.

خاتین اوغلو اظهار کرد: هزینه ساخت بخش پاکستانی خط لوله انتقال گاز ایران به پاکستان به طول ۷۰۰ کیلومتر ۱/۵ میلیارد دلار برآورد شده که ایران متعهد به تأمین یک‌سوم از تأمین اعتبار این بخش از طریق اعطای وام شده است، ضمن آنکه یک شرکت ایرانی نیز بخش پاکستانی خط لوله آی پی را احداث خواهد کرد.

بخش ایرانی خط لوله آی پی تاحدودی تکمیل شده است و ۳۰۰ کیلومتر این خط لوله از ایرانشهر تا مرز پاکستان نیز به‌زودی به بهره‌برداری خواهد رسید.

طبق قرارداد، ایران از فروردین ۱۳۹۳ (۲۰۱۴ میلادی) روزانه ۲۱ میلیون و ۵۰۰ هزار مترمکعب و سالیانه ۷/۸ میلیارد مترمکعب، گاز طبیعی به پاکستان صادر خواهد کرد.

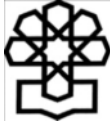
وی همچنین اعلام کرد: به دلیل برخی موانع و مشکلات جدی، ابهام‌های زیادی درباره ساخت خط لوله گازی ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند (تاپی) وجود دارد. خاتین اوغلو یادآور شد: نخست، خط لوله یک‌هزار و ۷۳۵ کیلومتری تاپی^۱ با هزینه ساخت ۹ تا ۱۲ میلیارد دلار از مناطق ناامن در افغانستان و پاکستان می‌گذرد. وی افزود: افغانستان نیز درخواست دریافت ۳۰۰ میلیون دلاری حق ترانزیت گاز ترکمنستان از مرزهای خود را مطرح کرده است که در این صورت قیمت گاز به بیش از ۱۲ دلار برای هریک میلیون بی‌تی‌یو افزایش خواهد یافت که این گازبها از نظر اقتصادی برای پاکستان ارزان نیست، ضمن آنکه دشمنی دیرینه هند و پاکستان خطرها برای اجرای این پروژه را افزایش می‌دهد.

خط لوله تاپی قرار است از میدان گازی دولت‌آباد ترکمنستان آغاز شود و موازی با بزرگراه هرات، از افغانستان به قندهار برسد و پس از آن در پاکستان از شهر کوئته به مولتان هند امتداد یابد.

با آنکه پروژه ساخت خط لوله تاپی در صورت اجرایی شدن، جهشی در ارزآوری برای دولت ترکمنستان ایجاد خواهد کرد، اما نگرانی‌های امنیتی در افغانستان و پاکستان حاکی از آن است که این پروژه احتمال دارد همچنان در حد یک طرح روی کاغذ باقی بماند.

---

۱. خط لوله گازی ترکمنستان، افغانستان، پاکستان و هند (تاپی).

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۲۸۳۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۱۴)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)

تهیه و تدوین: زهرا جعفری

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

مقاضی: حسین امیری‌خامکانی (عضو کمیسیون انرژی)

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۱۲/۱